AGDER
fylkeskommune

Handlingsprogram. Høringsforslag til politisk behandling.

Regional plan for likestilling, inkludering og mangfold

AGDER
fylkeskommune

Handlingsprogram til regional plan for likestilling, inkludering og mangfold på Agder.

Høringsforslag til politisk behandling. Høringsfrist 31.mars 2027.

Ytringsfrihet og demokrati | Innsatsområde 1

Hovedmål:

I Agder skal alle innbyggere ha reelle muligheter til å delta, bli hørt og påvirke samfunnsutviklingen.

Delmål	Tiltak	Ansvar for oppfølging og samarbeidspartnere
Delmål 1.1 - Det er økt demokratisk deltakelse i befolkningen og økt mangfold i politiske råd, elevråd, styrer, utvalg og medvirkningsprosesser.	1.1.1 Etablere og teste inkluderende møteplasser og medvirkningsformer som bidrar til økt deltakelse fra grupper som er underrepresentert i demokratiske prosesser.	Ansvar: Kommunene Samarbeidspartnere: Frivillige organisasjoner, biblioteker, Agder fylkeskommune og relevante interesseorganisasjoner.

	1.1.2 Gjennomføre informasjonstiltak og samarbeide med organisasjoner og miljøer som representerer underrepresenterte grupper.	Ansvar: Agder fylkeskommune og kommunene Samarbeidspartnere: Relevante frivillige – og interesseorganisasjoner, og medvirkningsråd.
Mål 1.2 - Flere, særlig barn og unge, har kunnskap om demokrati, medborgerskap, ytringsfrihet og mulighetene til å påvirke samfunnet.	1.2.1 Legge til rette for at flere skoler blir Dembra-skoler og tar i bruk Dembra som verktøy i dette arbeidet.	Ansvar: Agder fylkeskommune og kommunene Samarbeidspartnere: Dembra, ARKIVET freds- og menneskerettighetssenter og relevante kompetansemiljøer.
Mål 1.3 - Fylkeskommunen og kommuner har etablerte rutiner for tidlig, tilgjengelig og inkluderende medvirkning i relevante plan – og beslutningsprosesser.	1.3.1 Utarbeide en regional veileder for inkluderende og reell medvirkning i offentlige plan- og beslutningsprosesser, med utgangspunkt i de nasjonale faglige rådene fra Helsedirektoratet om «Bruker – og pårørendemedvirkning i rus – og psykisk helsefeltet».	Ansvar: Agder fylkeskommune Samarbeidspartner: Kommunene, KS Agder, medvirkningsråd, Helsedirektoratet og relevante interesseorganisasjoner.
Mål 1.4 - Alle skoler arbeider systematisk med kildekritikk, digital dømmekraft og håndtering av	1.4.1 Utvikle og gjennomføre kompetansetiltak om kildekritikk, algoritmer, kunstig intelligens og	Ansvar: Agder fylkeskommune og kommunene

desinformasjon som del av demokratiopplæringen.	desinformasjon for ungdom og andre relevante målgrupper.	Samarbeidspartnere: Fædrelandsvennen (Fvn), Avisen Kristiansand: KRS og Agderposten, Dembra og andre relevante fagmiljøer.

Opplæring og utdanning | innsatsområde 2

Hovedmål:

I Agder skal alle innbyggere få tilgang til relevant kunnskap og kompetanse.

Delmål	Tiltak	Ansvar for oppfølging og samarbeidspartnere
Delmål 2.1 - Opplæringen bidrar til økt leseglede og –kompetanse.	2.1.1 Tilby og tilgjengeliggjør tilpasset og oppdatert litteratur, blant annet om mangfold, til alle barn i barnehage og grunnopplæring.	Ansvar: Kommunene og Agder fylkeskommune
Delmål 2.2 – Opplæringen er organisert på en slik måte at det stimulerer til faglig mestring og motivasjon blant elevene,	2.2.1 Utarbeide et årshjul på skolene og i skolefritidsordningen (SFO) med aktiviteter og lek for trygghet og trivsel blant alle elevene.	Ansvar: Agder fylkeskommune og kommunene

uavhengig av bakgrunn eller utgangspunkt.		
	2.2.2 Tilrettelegge for økt aktiv og praktisk læring i grunnopplæringen.	Ansvar: Agder fylkeskommune og kommunene
	2.2.3 Informere om og tilby alternative opplæringsløp i videregående skole.	Ansvar: Agder fylkeskommune Samarbeidspartnere: Kommunene
Delmål 2.3 – Ungdom har bedre psykisk helse	2.4.1 Arrangere jevnlig aktiviteter for barn og ungdom gjennom arbeidet med helsefremmende skoler og barnehager.	Ansvar: Agder fylkeskommune og kommunene Samarbeidspartnere: Frivillig sektor, som Røde Kors, Frivillighetssentralene
Delmål 2.4 – Elevene opplever reell medvirkning i arbeidet med kvalitet og utvikling i skolen.	2.5.1 Gå gjennom og drøfte utvalgte brukerundersøkelser i skolen (f.eks. Elevundersøkelsen og Ungdata), og følg opp med konkrete og tilpassede tiltak.	Ansvar: Kommunene og Agder fylkeskommune
Delmål 2.5 - Det arbeides systematisk for å ivareta et helhetlig opplæringsløp og sikre gode overganger mellom grunnskolen og videregående opplæring	2.6.1 Gjennomføre grunnleggende språkopplæring for elever på videregående skole med annet morsmål enn norsk, og som skal ut i lære.	Ansvar: Agder fylkeskommune

	2.6.2 Gi undervisning i det ordinære skolemiljøet for å støtte faglig utvikling og forberede elevene på videregående opplæring.	Ansvar: Kommunene Samarbeidspartnere: Agder fylkeskommune

Et arbeidsliv for alle | innsatsområde 3

Hovedmål:

I Agder skal alle innbyggere ha reelle og likeverdige muligheter til å delta, bidra og utvikle seg i arbeidslivet.

Delmål	**Tiltak**	**Ansvar for oppfølging og samarbeidspartnere**
Delmål 3.1 – Flere personer deltar i arbeidslivet, særlig blant grupper med lavere arbeidsdeltakelse.	3.1.1 Styrke samarbeidet mellom Nav, arbeidsgivere, kommuner og utdanningsinstitusjoner for å utvikle flere veier inn i arbeidslivet.	Ansvar: Arbeidsgivere Samarbeidspartnere: Kommuner, utdannningsinstitusjoner, partene i arbeidslivet, Nav

Delmål 3.2 - Flere personer over 60 er i arbeid.	3.2.1 Styrke arbeidsgiveres kompetanse om seniorpolitikk, aldersmangfold og tiltak som gjør det mulig å stå lenger i arbeid.	Ansvar: arbeidsgivere Samarbeidspartnere: partene i arbeidslivet, kommuner, KS, Likestilt Arbeidsliv
Delmål 3.3 – Barrierer som hindrer deltakelse i arbeidslivet er identifisert og redusert.	3.3.1 Styrke arbeidsgiveres systematiske arbeid med å identifisere og redusere barrierer knyttet til rekruttering, arbeidsmiljø, diskriminering og manglende tilrettelegging.	Ansvar: arbeidsgivere Samarbeidspartnere: partene i arbeidslivet, Likestilt arbeidsliv, Nav, KS, kommuner og Næringsalliansen i Agder.
Delmål 3.4 – Andelen deltidsarbeidende er redusert mer enn landsgjennomsnittet, særlig blant kvinner.	3.4.1 Styrke arbeidsgiveres kompetanse om et livsfaseorientert arbeidsliv som øker muligheten for at ansatte kan stå i heltidsarbeid gjennom ulike livsfaser.	Ansvar: arbeidsgivere Samarbeidspartnere: partene i arbeidslivet, kommuner, KS, Likestilt arbeidsliv, Nav, Næringsalliansen i Agder.
Delmål 3.5 – Arbeidsgivere tilrettelegger for en livsfasepolitikk som gjør det mulig for ansatte å møte endrede behov gjennom yrkeslivet.	3.5.1 Jobbe for at alle kommuner og et økende antall virksomheter i Agder blir sertifisert gjennom ordningen «Likestilt arbeidsliv».	Ansvar: arbeidsgivere Samarbeidspartnere: partene i arbeidslivet, kommuner, KS, Likestilt arbeidsliv, Nav

AGDER
fylkeskommune

Likeverdige tjenester | innsatsområde 4

Hovedmål:

I Agder skal alle innbyggere få tjenester av samme kvalitet og verdi, uavhengig av hvem de er eller hvor de bor.

Delmål	Tiltak	Ansvar for oppfølging og samarbeidspartnere
Delmål 4.1 - Ansatte i tjenesteapparatet i Agder har kompetanse om mangfold, slik at de kan kartlegge behov og tilpasse informasjon, kommunikasjon og oppfølging til den enkelte bruker.	4.1.1 Sikre kompetanse om etnisk og helsemessig mangfold i ulike tjenester som styrende for praksisen i tjenestene	Ansvar: Kommunene Samarbeidspartnere: Agder fylkeskommune, Frivillig sektor
	4.1.2 Fremskaffe kunnskapsgrunnlag om minoriteter som etnisk bakgrunn og skeive	Ansvar: Kommunene og Agder fylkeskommune Samarbeidspartnere: Universitetet i Agder

Delmål 4.2 - Tjenestetilbudet er utviklet i tråd med prinsippene for fysisk og digital universell utforming og tilgjengelighet.	4.2.1 Vurdere å bruke prinsippene som ligger bak DigiDOT – prosjektet.[1] inn i andre sektorer enn den offentlige tannhelsetjenesten.	Ansvar: Sørlandet sykehus HF, kommunene Samarbeidspartnere: Agder fylkeskommune
	4.2.2 Gjøre skoler og offentlige bygg fysisk tilgjengelige for personer med funksjonsnedsettelser	Ansvar: Kommunene og Agder fylkeskommune Samarbeidspartnere: Øvrige utdanningsinstitusjoner
Delmål 4.3 - Den digitale deltakelsen i befolkningen er styrket, samtidig at alternativer til digitale løsninger er tilgjengelige for dem som trenger det.	4.3.1 Gjøre vesentlig informasjon fra myndighetene tilgjengelig for innbyggerne og overleverer den i et format som også når dem som ikke benytter digitale tjenester.	Ansvar: Kommunene og Agder fylkeskommune Samarbeidspartnere: Sørlandet sykehus HF, Universitetet i Agder, bibliotekene
	4.3.2 Tilby kompetansehevingstiltak innen digitalisering for befolkningen.	Ansvar: Kommunene Samarbeidspartnere: Agder fylkeskommunen, frivillig sektor

[1] Mer informasjon om DigiDOT: https://novari.no/prosjekter/prosjekt-z/ (Nettadresse oppgitt for utskriftsvennlighet).

Delmål 4.4 Innbyggerne opplever ikke strukturelle eller geografiske barrierer for kunnskap-/kompetanseheving.	4.4.1 Tilby digitale utdanningstilbud for å nå innbyggere som av ulike årsaker ikke kan følge undervisning fysisk.	Ansvar: Agder fylkeskommunen, Universitetet i Agder
	4.4.2 Forbedre offentlig transport til innbyggerne for at de skal kunne benytte seg av tjenestetilbudet i regionen.	Ansvar: Agder fylkeskommunen
Delmål 4.5 - Reell brukermedvirkning og innbyggerdialog er innarbeidet som vanlig praksis i tjenesteutvikling.	4.5.1 Koble de kommunale og fylkeskommunale medvirkningsrådene på alle relevante saker på et tidlig stadium.	Ansvar: Kommunene og Agder fylkeskommune

Et trygt samfunn | innsatsområde 5

Hovedmål:

I Agder skal alle innbyggere ha mulighet til å leve frie, trygge og selvstendige liv.

Delmål	Tiltak	Ansvar for oppfølging og samarbeidspartnere
Delmål 5.1 Flere innbyggere deltar og mestrer hverdagen med trygge og tilgjengelige digitale løsninger der personvern og informasjonssikkerhet er ivaretatt.	5.1.1 Fremme digital deltakelse og mestring gjennom kompetanseutvikling, veiledning og samarbeid om trygg bruk av digitale løsninger i alle livsfaser.	Ansvar: Kommunene og Agder fylkeskommune Samarbeidspartnere: nasjonale fagmiljøer innen digitalisering, personvern og digital sikkerhet, frivillig sektor
Delmål 5.2 Samfunnet har styrket evne til å forebygge og håndtere kriminalitet og voldelig ekstremisme, slik at flest mulig opplever tillit, fellesskap og trygghet der de bor.	5.2.1 Utvikle og dele kunnskap, kompetanse og arbeidsmetoder som styrker tidlig innsats og samarbeid ved bekymring for kriminalitet eller voldelig ekstremisme i lokalsamfunnet.	Ansvar: Kommunene og Agder fylkeskommune Samarbeidspartnere: Politiet, Konfliktrådet, frivillig sektor, Universitetet i Agder, Nav, regionalt ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) og Nasjonalt innsatssenter mot voldelig ekstremisme (NIVE)
Delmål 5.3 Det er utviklet trygge og inkluderende nærmiljøer med god sosial infrastruktur og mobilitet, som fremmer deltakelse og motvirker utenforskap.	5.3.1 Planlegge og utvikle helsefremmende lokalsamfunn som legger til rette for deltakelse, tilhørighet, aktivitet, og fellesskap på tvers av alder og bakgrunn.	Ansvar: Kommunene og Agder fylkeskommune Samarbeidspartnere: Frivillig sektor, Husbanken, Design og arkitektur Norge (DOGA) og Distriktssenteret

Delmål 5.4 Det finnes tilgjengelige tjenester, støtteordninger og tiltak som forebygger, avdekker og håndterer alle former for vold, overgrep og trakassering.	5.4.1 Formidle informasjon om og synliggjøre tjenester, støtteordninger og hjelpetilbud gjennom relevante informasjons- og samarbeidsarenaer, slik at innbyggere vet hvor de kan henvende seg ved vold, overgrep og trakassering.	Ansvar: Kommunene og Agder fylkeskommune Samarbeidspartnere: Politiet, Krisesentre, RVTS, Nav, frivillig sektor, familievernet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), relevante fagmiljøer
Delmål 5.5 Det er etablert en beredskap som fungerer og som sikrer innbyggerne tilgang til riktig og nødvendig informasjon også ved kriser og uønskede hendelser.	5.5.1 Samarbeide om kommunenes lokale informasjonspunkter, for eksempel bibliotek eller innbyggertorg, for å nå ut med pålitelig og forståelig informasjon ved kriser og uønskede hendelser.	Ansvar: Kommunene og Agder fylkeskommune Samarbeidspartnere: frivillig sektor